

بسم الله الرحمن الرحيم

فرزند گلخانه و فوجت، جناب آقای دکتر سید علی مظفری
عضو محترم هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی بابل

سلام علیکم. با آرزوی سلامت و سعادت جنابعالی و خانواده محترم، خبری پیش از اینده خواستید منی را
برای شما بنویسم که شاید در بر دارنده مطالب سودمند و محصول تجربه بیش از ۷ دهه زندگی باشد. واقعیت
این است که خودم را برای این لازم واجد صلاحیت میدانم اما غیرم این موضوع فکر کردم که حالگونه که در سر
بزرگان دیده ایم، ماهم پای در جای پای آنها بگذاریم شاید خبری حاصل گردد.

در سال ۱۳۷۵ انگیزه معصومین بهر منی در تهران به جهت بعضی اسناد که می شناختم برگزاشتم، کاغذ خوب
و مانگا را بنیاد استارت آپیم ای بود با عنوان مضامین استاده که توسط یکی از اساتید شیکیت این رشته برای
معصومین و دستیاران جوان نوشته بود و در آن نکات خواندنی بسیاری بود که علاوه بر تجربه شخصی این
استاده خواننده را به اندیشه و امید داشت و من با وجود بی اطلاعی از این رشته، بارها بخشهایی از آنرا با
با دقت و لذت خواندم و آرزو کردم چنین کاری در رشته طب سنتی نیز صورت گیرد، یکی دو بار هم در جلساتی
و همایشهایی در خواستنی رابطی کردم که بهر حال پاسخی نشنیدم. لذا بر آن شدم به بهانه آنچه که جنابعالی از
من خواستید، نکتههایی را که به ذهنم می رسید در بخش عمومی و اختصاصی بنویسم، شاید ملاحظاتی که
سبب انگیزه نوشتن متون فلان و از سر نو نگه توسط دیگران تیر شود همچنین اگر بهر جهت از دستیاران معصومین
طب سنتی که این متن را بهر کاستیها نگاه کنند برایشان تیرگی باشد که ان شاء الله تعالی نفع الیومین و قبلاً با
اشاره به جمله برگرفته از روایات: انظر الى ما قال ولا تنظر الى من قال، تقاضای کم به مطلب توجه کنید و من
به اظهار کنند و گوینده و نویسنده.

اما راجع به قسمت اول:

- ۱- سعی کنید همیشه فکر در زمان تدریس و معاینه بیمار با وضو باشد.
- ۲- هر روز ذکر استغفر الله، لا حول ولا قوة الا بالله و صلوات را در اوقات مختلف را تا بعد از نماز با توجه بکرات
کنید و نماز اول وقت را جدی بگیرید.
- ۳- خداوند روزی هر کس را از بجزای حلال مقدر کرده است تا جائیکه روزی به دنبال مزد و حق میگردد، ضعیفان
دنیا بوسه آن حدیث فوطی: فی حلاله حساب و فی حرامه عتاب، بسیار باعث گرفتاری شود.
- ۴- آزار دهنشی و آزار دهنشی لازمه و شرکهای انسانهای با شرف و اهل ایمان است البته در رفتارها
آزار دهنشی سبب میشود که جانب انصاف مراعات نشود و امتیازات و کاستیها با دو برابر می شود و
سبب میشود.
- ۵- خطرات ترین نوع ترس با شکوئی در دیوان عدل الهی، حق الناس است، مصداق حق الناس از
ساده ترین چیزها مثل بوق بیچاره زن و کوه غباری به پاک کردن تالوئی به آب و مال و جان مردم گرفته
است، خلاصگی است به آسانی از حق الله بگیرد اما گرفتاری اصلی در قیامت حق الناس است و در روزهای
مکین در ماه ذی قعد ۲ رکعت نماز با آداب توبه کرده که مدعیان انسان را در قیامت از انسان
راضی خواهد کرد (انشاء الله).
- ۶- دعای بسیار فاخر، برکت و ارز منتهی با مطلع: اللهم اقم لنا من خشيتك ما يحول بيننا وبين مصيباتك
در مراجع الجنان در اعمال شب نیمه شعبان وجود دارد که به غیر اکرم صلی الله علیه و آله آنرا به ما آموخته اند، اگر
قرصتی دست را در صورت یا در قنوت گاهی با توجه به مضامین
- ۷- آیه ۱۲ سوره یس، هشدار میدهد که انسان نه تنها در برابر اعمال خود مسئول است در برابر آثار اعمال
خود نیز در دیوان پر دانش الهی مورد آزار و زاری و البته سوال قرار میگیرد- این آیه را در اعمال مختلف و
نصیحت، خبری بگیرد.

۸- خدمت به مردم و رفع گرفتاریهای آنها و شاد کردن دلهای محکومین برکات بی‌مانندی دارد، حتی اگر بتوانید در حیات و ثبات و خدمات اموات پی وارت یا بدو ارب را نیز شاد کند و صید و بخت به ایشان دارد که رعای این افراد در عالم برنج بسیار پرفایده است.

۹- این حدیث نورانی امیرالمومنین علیه السلام که فرمود: **ان الحق والباطل للعرفان باقدا را ارجال**، عرف الحق تعریف اهل علم... معیار خوبی برای رویا رویی با مسائل مختلف شخصی در عرصه سیاسی و اجتماعی و هر دو و باز دارنده از اشتباه در سخن و قصاصات هاست، کار آیی این حدیث در زمان مابین از هر زمان دیگر است.

۱۰- در روایط با مردم، خود را بجای آنها و آنها را بجای خود ببینید، آنگاه تصمیمی مناسب و قابل دفاع در برابر مردم بگیرید، لا یتکون مؤمن مؤمناً حتى یحب لاهله ما یحب لنفسه.

۱۱- این حدیث نورانی که از حضرت صدیق طاهره سلام الله علیه و آله معصومین علیه السلام نقل شده تطایف انسان را خوب روشن می‌کند و حمایت قطعی هر دو طرف را در پی دارد: **من اصلح بینة و بین الله اصلح الله بینة و بین الناس**.

۱۲- تنبیه و تذکره و غرض از این احکام است که شخصی است - خیلی باید مواظب بود که این مردان اهل حق در رفتار با انسان و روایط دیگران از سر درستان تا پیم نشینان و غیره ظاهر نشود، در حدیث از حضرت امام صادق علیه السلام است که ما من رجل یکتو و یتکبر الا لاله و جدهای نفس، صغیراً مشورت باشد این گمان و بهر حال از تصمیم گیری در حالت عصبانیت توصیه می‌شود که آدمی را از زنده روبرو و اشتباه باز میداند.

۱۳- همه احتیاج به معظمت دارند که از سرگشت در چنین مجامعی یا گوش فرا دادن به سخنان ضبط شده اهل تقوا و معرفت غفلت نکنند.

۱۴- هر روز و هر چند آیه، قرآن را از روی قرآن (علاوه بر آن که از حفظ بخوانید) بخوانید. در حرم شیخ مرتضی انصاری همه شب کتاب معراج السعاده را میخواند و این کتاب را از خود نشود.

۱۵- از این بنده کوچک خدای بزرگ چند لوح فشرده صوتی - تصویری در زمینه های اخلاق و تربیتی و نظامی که دانش آنها را در دستیاران و متخصصان و اب تدبیر منی سودمند است وجود دارد که علاوه بر دفتر طب سنتی، دانشگاه علم پزشکی و سایر مراکز آنها را تکثیر کرده است، اگر شخصی دست داد بدین وسایل آنها را به سودمند باشد، یعنی از آنها که اخلاق و صورت کتاب که حکمی منش سر شده با عنوان تدبیر طب سنتی و معنوی در پزشکی و درمان دارهای سلامت است که گمان میکنم یکبار در دین یا یکبار خواندن آن خالی از فایده نباشد.

۱۶- آخرین توصیه این آیه شریفه مورد حشر است که هر چه گفتی در بطن آن رفعت است (آیه ۱۸)، **یا ایها الذین امنوا اتقوا الله و لنظر نفس ما قدمت لغد و اتقوا الله ان الله خیر بما تعملون**.

اما راجع به قسمت دوم: **در این قسمت عارضی را که شخصاً به طب سنتی در عرصه آموزش، پژوهش و خدمات مربوط میشود بوضوح میسازم؟**

۱- در مواجهه با بیماران حتماً به وضعیت گوارشی بیمار توجه کنید، حتی اگر به ظاهر مشکل در جای دیگر باشد و همطوری به حالت روحی و روانی بیمار و شرایط اعراض نفسانی او قبل از ورود به دیگر معاینات، دقت کنید، خیلی از مشکلات بیماریان در این دو نکته نهفته است.

۲- در تجویز داروها با رعایت مفادش رازی و اولاً به حداقل و ثانیاً تا حد امکان به داروی مفید و بی ضرر بپردازید.

۳- جمله بزرگ خادم جمیع است یک جمله بسیار هم و بزرگش است که حکماء ما آنرا از لفظ ط و اخلاف و نقل کرده اند و اقصیت این است که جمیع یا قوه مدبره ششمه و انعمی و امتیاز استثنائی طبیعتی است، و توجیه این موضوع بسیاری از مداخلات تهاجمی را منتفی می کند و یکس با تقویت آن خواهد از طریق القای امید و آسایش روانی و تحریک از طریق اصلاح مزاج بصورت تدریجی بسیاری از مشکلات بیمار را بدون عوارض طرف می گذرد.

۱۴ - انتخابی که بدون آموزش و تدابیر ساده نظیر تقدیم یشتیان و جلوگیری روزان خواب و بیداری و فعالیت های بدنی و مانند آنرا نداشته شود از اثرات و گاهی بعضی توصیه های بسیار ساده و بجا برای کم اهمیت مثل توصیه به خوب جویدن غذا که در آموزه های اسلامی بر آن تأکید شده است کاملاً بی اثر است و در میان انجام مدبرانه چنانچه همین حدود الصنع علاوه بر آسیب کردن عوارض فراهم کردن فرصت برای انزیم ها و گوارشی و قوه مدبره را به هیچ عوامل مضمر در اندام ها برای استقبال از غذا و اسهال که جای تأمل خاص دارد.

۵- رازی به حق سفارش می‌کند که پزشک در رویارویی با بیمار از هر پرسشی که بتواند به گونه ایستد، بیاری یا نه می‌پرسد. ماندگاری و توسعه آن و یا موجهی برای بیمار یا واجبات بیمار یا دیگر افراد هم کند و اگر از نگرند، چه بیمار یا مثلی مثل سبک و وضعیت اشتغال، وضعیت مسکن، روابط خانوادگی و وضعی و امثال اینها می‌تواند زمینه ساز بیماری یا بهبود آن گردد.

۶- حدیثی از امام نجاشی حضرت امیر المؤمنین علیه السلام، حرف اقول و آخر را دارد: «من تطببت فلیتق الله و لیجتهد و لیفزع»؛ تقوا، نهادیت تلاش برای دستیابی به هیچ ترس و دروغی ترس و مناسبت ترس خدمت پزشکی چه را با فیر خواهی و آموزش ناصحانه مستند خود سازی معنوی، باز آموزی و مطالعه، پژوهش و دردم روستی و کمر خدمت برای آنها بین است که در این صورت در خطی حرکت می‌کند که آن حضرت (ع) ترسیم نموده است.

۷- مطالب بسیار رقی که اصل دارم آنرا بکرات تکرار کنم موضوع حقوق بجا مان است بخشی از این حقوق در ارجاع به قاضی استاده از دانش روز یا شاخه های طب مکمل است، تقاضای منو که دارم اصل اول از دستور کار و طب سنتی را بار دیگر بخوانید.

۸- در حدیث نبوی (ص) است که ما انزل الله من داو خلق له دوا (در روز قیامت دیگر خلق له یعنی دوا) این بران معنا
است که هیچ بیماری ای عین قابل درمان نیست مگر با امید و توکل تلاش کرد و هیچ بیمار جوانی که دای را تا آخرین مرحله از
سفا نماند نکرد بلکه شفا یابد.

۹ - فرموده اند قیصر العالم با کتابی به حقیقت رجا است که هر چه در او ظاهر شود مراد او را دانست کفایت می نماید و او را دانست حاصل آنکه این کتاب صارق علیه السلام را از آن حدیث اشاره شده میفهماید فسوف يحتاجون الیها امر عجیب این یادداشت ها بسیار می تواند غرضی و حواشی الهام بخش باشد.

۱۰- سخاوت علمی، بارش رحمت خدا را در پی دارد، باها تجربه کرده ایم که به انزای یاد دادن و اظهار تجربه یا دانشی که بطور معمول در دسترس نیست به بزرگان حکیم، حنبله را بر آن را به انسان های آموزد.

۱۱- کوشش کنید دانشی را انتخاب کنید که به شما در هر دو مرحله کمک کند و صرفاً به شما در مرحله اول کمک کند. اگر شما را این یافته‌ها از آندها
زمانی برای هر دو مرحله در هر دو مرحله آموزش و تجربه می‌دهد. این است. این مضامین و نظریات و همچنین به شما در هر دو مرحله کمک می‌کند.
است. این مضامین و نظریات و همچنین به شما در هر دو مرحله کمک می‌کند.

۱۳- دانش در حقیقت است باها از بنده شنیده شده که گویند یا میگویم اگر مازی و این سینا امروز زنده بودید
چند از آخرین اطلاعات روز هم استعانه میگردید و این بدان معناست که اصول و مبانی و امتیازات طب سنتی را
کنار میگذارید و به مصلوح حدیث نبوی (ص) اعلم الناس من جمع علم الناس الی علمه (یعنی علم) یا
حفظ سخنان و چاره‌های اعتبار علمی یافته‌ها را تحمیل و با دانش خود درمی‌آمیختید و به بزرگترین سبابت
میورزیدید چنانکه در حدیث حضرت امام ابد المؤمنین علیه السلام نیز آمده است: العلم اثران یحاط به فحذر و
من کل علم احسن و حتماً مؤکداً و توصیه می‌کنم که جنبه علمی و دانشجویان شما حتماً در مجوزها و دروهای نگاشته هم
کتاب PDR که فارسی تحت عنوان کتاب جامع گیاهان دارویی با حدود ۷۵۰ تصویر گیاهان و مواد منع مصرف
و هشدارها و محدودیتهای آن مجاز منتشر شده است بیندازید و ضرر نرسانید کرد.

۱۴- مقدار داروی تجویز شده باید در حد ضرورت باشد و اولاً از نظر دوز نامتناسب باشد که بسیاری از دوزهای دارویی تجویز شده در قدیم را باید مورد تجدید نظر قرار دهیم و بسنگی که با هر مقدار آن را گاهی به نصف و گاهی باید تقلیل داد.

۱۵- بسیار اتفاق می افتد که مقدار دارو با دوز آن است که بخشی از آن مصرف شده باقی میماند و در شرایطی که بیمارستان سوداگران گیاهان دارویی و گیاهانی که در ایران قابل توجه است و عرصه است بصورت انبساطی در وارد کردن آن را از خارج خواهد از جاری قانونی و خطاه جاری غیر قانونی برایشان سودا و در صورت اقدام به این کار می کنند چه بهتر است در تجویز داروها تا حد امکان مراقب این مسأله باشیم و همچنین آنکه تجویز داروهای وارداتی را اعم از مصرف و ترکیب باید به حد ضرورت تقلیل داد.

۱۶- بسیاری از بیماریها ناشی از زیاده خوری است تقلیل غذا غالباً در حد تقصیف و تشنگی به (موجب خیر و تسکین همی) میشود.

۱۷- الحاش حکیمان و اساتید موافقت میکنند که هر کدام چند توصیه مهم و کاربردی را می نویسند و بالا اقل صحت میدادند که در یک گفتگوی حضوری ضبط شود و در اختیار اهل فن قرار گیرد. (*)

۱۸- یک آرزوی بدیهه آنکه این چند گفتار در صورت حضور یا غیره حضوری متخصمان برجسته طب نوین برای طرح کردن موارد توقف و ناتوانی آنها در درمان برخی بیماریها و همچنین دادن حد در موارد خطر که متخصمین طب سنتی باید بدون ملاحظه وارد آن عرصه نشوند می باشد، این بنده شخصاً در ملاقاتهای حضوری با برخی اساتید درجه اول کشور با اندکی تنگن گفتن و اعلام نیاز به دلتی، آمادگی آنها را برای انجام این درخواست دیده ام.

۱۹- بچقدر شایسته و در عین حال آسان است که در جلساتی از عزیزانی که در دانشکده های طب سنتی، از پائین تا خود دفاع کرده یا می کنند برای ارائه یافته ها یا در عرض بی نهایت بصورت حضوری یا حتی ضبط شده دعوت شود و در آن جلسات دانشجویان و متخصمین طب سنتی حضور پیدا کنند.

۲۰- مسؤرت در امور بیماران و آموزش بصورت حضوری یا تلفنی بسیار پیر و نابیه است از آن عقبت میکند

سوی آخر

از پیران کهنه گوشتی و گفتن بر رویات و نداشتن حرف نود و نهم نام عذر میخواهم، ضاعی در این مورد بیشتر ندانم اما یک حرف مهم را در اینجا مورد تأکید قرار میدهم و آن اینکه در شبانه روز ۲۴ دقیقه زمان وجود دارد یک دقیقه از این ۱۴۴۰ دقیقه را در هنگام خواب به باز بینی و ارزیابی رفتار خود در روابط با خدا، خود، خلق خدا و خواه درم فی شخصی اختصاص دهید.

و موضوع مهم تربیت و پیمان با خدا بدون نظاهرو بیانیته دادن با این معنوی که خدا را با تو میمانیم که دانی و تجربه، توان خود را در جهت رضای تو و خدمت به بندگان تو بکار گیریم، در این صورت لحظه اظلام زندگی (خواب، بیداری، خوردن، نشستن، کشیدن، ...) در نگاه خداوند عبارت محسوب و مأجور است بی آنکه کسی جز شما از این پیمان و زمان آن آگاه باشند.

خداوند شما را همواره در مسیر رضای خود و خدمت به بندگان خود موفق بدارد و از یاد نبریم که اوج خوشبختی، راضی و مرضی بودن و مصداق رضی الله عنهم و رضوانه است - التماس دعا

۹۵۹۱۷

(*)

۱۷ مکرر - گاهی ممکن است وجود برخی نشانه های بیماری دیگر، انسان را از بیماری اصلی غافل کند و خاطرات و تجارب در این زمینه داریم، لذا ممکن است پراختن به درمان در رفع آن نشانه ها بدون تشخیص در سایر موارد به زیان بیمار تمام شود. مواردی وجود دارد که مثلاً نظایر یک کیفیت آدمی را از کیفیت عضو دیگر می بیند و در نتیجه کیفیت اعضا و نسبت این تغییرات به کیفیت غالب بدن تمام است. برای مثال نسبت سردی مفاصل عضو در شرایط غلبه حرارت بدن مکرر - در تقیبه کیفیت اعضا و نسبت این تغییرات به کیفیت غالب بدن تمام است. لذا اهتمام به این تمام را در معانیات و معالجات از نظر دوز دارو باید با همان شرایط، در هنگام اعتدال یا انحراف آنکه خارج محوی بدن متفاوت است، لذا اهتمام به این تمام را در معانیات و معالجات از نظر دوز دارو